Burgemeester en wethouders
Postadres Postbus 16200, 3500 CE Utrecht
Telefoon 14 030
www.utrecht.nl

Gemeente Utrecht

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	E.M. de Graaff, L.H. van Woerden	**Datum**	22 november 2021
Doorkiesnummer	14 030	**Kenmerk**	8995521
E-mail	e.de.graaff@utrecht.nl	**Onderwerp**	Evaluatie bomenbeleid
Bijlage(n)	1	**Beleidsveld**	Groen

Geachte leden van de raad,

Hierbij informeren wij u dat wij de evaluatie van het Utrechtse bomenbeleid hebben vastgesteld, zoals is aangekondigd in de raadsbrief Evaluatie bomenbeleid en herplantplicht van 29 maart 2021.

In de raadsbrief van 8 februari 2021 informeerden we u dat we, naar aanleiding van de herplantplicht, ruimte zagen voor verbetering op een aantal gebieden. Sinds de vaststelling van het bomenbeleid in 2009 is het bomenbeleid in 2012 en 2016 geëvalueerd. Waar mogelijk volgt de recent uitgevoerde evaluatie de lijnen van de eerdere evaluatie uit 2016, zodat ontwikkelingen in de tijd zichtbaar worden. Met deze brief informeren we u over de verbeterpunten uit de evaluatie en welke besluiten we daarover hebben genomen. Een deel werken we de komende periode verder uit in een ‘Strategie voor Groen’ die op 19 november 2020 aan u is toegezegd (20/T492), en een deel leggen we aan u voor in een (eerstvolgende) wijziging van het omgevingsplan.

Raadscommissie 1 april 2021
Op 29 maart 2021 hebben wij u met de raadsbrief Evaluatie bomenbeleid en herplantplicht geïnformeerd over de tussentijdse opbrengst van de evaluatie (inzage in de opgehaalde knelpunten en oplossingsrichtingen). De raadsbrief was verzonden naar aanleiding van een commissiebespreking op 1 april 2021. De agenderende fracties vroegen daarin aandacht voor een aanpassing van het Bomenbeleid op het gebied van behoud en versterking van bestaande bomen en toevoegen van extrabomen. Zoals te lezen is in de evaluatie, zien wij ook dat verbetering op deze punten nodig is. We geven invulling aan de wensen vanuit uw raad door de kwaliteit van de bomenparagraaf te borgen, bestaand groen en bomen het vertrekpunt te maken van een ontwerp, aandacht te besteden aan verplanten, aanscherping van de afwegingscriteria, soortkeuze gemeentebreed te bepalen in een toekomstbestendig bomenbestand en naar waarde te gaan herplanten.

Samenvatting evaluatie bomenbeleid
De evaluatie van het bomenbeleid laat zien dat veel dingen goed gaan. Het aantal bomen in de stad blijft stabiel en de gemiddelde leeftijd van bomen stijgt licht. De doelen uit het Utrechtse bomenbeleid

zijn nog steeds actueel. We vinden bomen heel belangrijk en zien de waarde van bomen voor de stad. Bomen dragen bij aan klimaatadaptatie, vergroten de biodiversiteit en zorgen dat mensen gezonder zijn. Gezien de groei van de stad en het veranderend klimaat, gaan we actief inzetten op het aanplanten van meer bomen en het behouden van bestaande bomen in de gehele stad, om zo een gezonde leefomgeving te creëren. Bomen van hoge kwaliteit op de juiste plek dragen maximaal bij aan een gezonde stad. Dit betekent dat we meer gaan kijken naar de waarde en kwaliteit van bomen. Ook willen we dat de consequenties van een plan voor bomen eerder in de planvorming ter besluitvorming worden voorgelegd. We gaan de integrale belangenafweging transparanter inrichten. Met alle verbeterpunten willen we zorgen voor een sneller en soepeler proces dat bijdraagt aan de dynamiek van de ontwikkelende stad. We werken deze verbeterpunten uit in een Strategie voor Groen. We streven ernaar om inzichtelijk te maken wat dat vraagt voor de uitvoering (uitlegbaarheid, capaciteit, handhaafbaarheid).

Conclusies
Uit de evaluatie van het bomenbeleid komen de volgende conclusies:

1. Behoud bomen is kwetsbaar
2. Meer ruimte nodig voor meer bomen
3. Waarde bomen staat niet centraal

Verbeterpunten
Uit de evaluatie van het Utrechts bomenbeleid komen de volgende verbeterpunten. De verbeterpunten krijgen op drie manieren vorm: (1) we voeren ze door in onze werkwijze, (2) we leggen ze aan u voor in het omgevingsplan en (3) we werken ze uit in een Strategie voor Groen:

1. Bomen vaker behouden
   Voor het behoud van bomen willen we de integrale afweging verbeteren. Dit bereiken we door (1) de bomenparagraaf te standaardiseren. Het verplantonderzoek wordt een verplicht onderdeel van de paragraaf. We maken bestaand groen en bomen het vertrekpunt van een ontwerp. De bomenparagraaf wordt onderdeel van het Utrechts Planproces. Daarnaast wordt het een indieningsvereiste van een kapvergunning. Hiermee borgen we dat de bomenparagraaf en een belangenafweging in elk project en kapaanvraag terugkomt. (2) We doen een voorstel naar de raad om de weigeringsgronden in een het omgevingsplan aan te scherpen. (3) De toepassing van de motie Kappen met Kappen levert in de praktijk verwarring op. We willen dit beter verankeren in een werkwijze. Hierin nemen we ook mee hoe we omgaan met het bouwrijp maken van bouwlocaties. De werkwijze wordt toegevoegd aan de standaard bomenparagraaf. De vraag en aanbod van verplantbomen willen we beter op elkaar aan laten sluiten door een bomendepot op te starten. In het bomendepot worden te verplanten bomen tussen locaties uitgewisseld. Dit maakt verplanten makkelijker. Dit werken we uit in een Strategie voor Groen.

2. Meer ruimte creëren voor meer bomen
   Het is belangrijk dat met de groei van de stad ook het aantal bomen overal in de stad substantieel toeneemt. Momenteel is er weinig plek in de ondergrond voor nieuwe bomen, wat het planten van nieuwe bomen duur en tijdrovend maakt. (3) We willen meer ruimte generen voor (nieuwe) bomen door bomen te planten op plekken waar we dit eerder niet deden. Dit doen we door meer ruimte te maken in de ondergrond. Wanneer meer ruimte maken niet mogelijk is, planten we bomen dichter op kabels en leidingen en op het riool. Door technische voorzieningen beschermen we kabels en leidingen. We accepteren het risico dat sommige

bomen eventueel verplaatst of gekapt moeten worden bij onderhoud aan de kabels of leidingen. Communicatie hierover naar bewoners toe en heldere afspraken met nutsbedrijven over kabels en leidingen zijn essentieel. Dit werken we uit in een Strategie voor Groen.

3. Waarde en kwaliteit centraal stellen
   We willen waarde en kwaliteit van bomen meer centraal stellen. (1) We gaan borgen dat herplant altijd met bomen gebeurt door alternatief groen als compensatiemogelijkheid voor herplant in principe uit te sluiten in het proces. Hierdoor voorkomen we onduidelijkheid en vertraging. We maken een fonds waarin de opbrengst van financiële compensatie terecht komt. Het fonds wordt ingezet voor het planten van nieuwe bomen. (2) We doen een voorstel naar de raad om tijdelijke natuur, bosplantsoenen en de Botanische Tuinen uit te zonderen van de standaard herplantplicht in het omgevingsplan. Aanvragers dienen een vijfjarig beheerplan in waarin staat welke bomen gekapt worden en hoe ze de waarde van de bomen behouden. Deze moet goedgekeurd worden. Dit verbetert de ecologische waarde van bosplantsoenen en tijdelijke natuur en de cultuurhistorische waarde van bomencollecties zoals de Botanische tuinen. (3) In een strategie voor groen denken we na over ons wenselijk bomenbestand op het gebied van inheems en klimaatadaptieve soorten. We nemen hierin een norm voor de diversiteit van ons bomenbestand op. Deze kan ingezet worden bij het inrichten van straten en wijken. We onderzoeken hoe herplant naar waarde mogelijk is in plaats van één op één te herplanten. Hiermee wordt naar de waarde van een gekapte boom gekeken en voorkomen we dat er alleen naar aantallen wordt gekeken. We gaan experimenteren met I-Tree voor ontwerp en belangenafweging. Hierdoor kunnen we de waarde van bomen gerichter inzetten.

We hebben het volgende besloten:

1. Alternatief groen als compensatiemogelijkheid voor herplant in principe uit te sluiten;
2. In het Omgevingsplan tijdelijke natuur, bosplantsoenen en de Botanische Tuinen Utrecht uit te zonderen voor de herplantplicht;
3. In het Omgevingsplan de hoofdbomenstructuur als weigeringsgrond op te nemen en een gereedmeldingsplicht toe te voegen.
4. De volgende verbeterpunten uit de evaluatie van het Utrechts bomenbeleid uit te voeren en de manier waarop verder uit te werken in een strategie voor groen, en waar nodig in een (eerstvolgende) wijziging van het omgevingsplan:
   - Principe bestaand groen in te voeren (bestaand groen en bomen is het vertrekpunt van een ontwerp)
   - Onderzoeken haalbaarheid van (regionaal) bomendepot om vraag en aanbod van verplantbomen beter op elkaar aan te sluiten
   - Meer ruimte in de ondergrond te maken voor bomen, waar dat niet kan bomen dichter op kabels, leidingen en riolen te planten
   - Bepalen gemeentebrede soortkeuze voor een toekomstbestendig bomenbestand
   - Experimenteren met I-Tree, een methodiek dat de financiële baten van bomen op de omgeving inzichtelijk maakt. voor het ontwerp en belangenafweging
   - Onderzoeken hoe herplant naar waarde toe te passen is in plaats van één op één te herplanten
   - Uitwerken financiële compensatie als herplant niet mogelijk is

Conclusie & vervolgproces

In de raadsbrief van 29 maart 2021 informeerden we u dat op het moment dat we de evaluatie hebben afgerond de bovenstaande beoogde aanpassingen in de APV aan u willen voorleggen eind van dit jaar als onderdeel van het Crisis-en herstelwetplan algemene regels Utrecht (oftewel het eerste omgevingsplan). Elke gemeente stelt één omgevingsplan op waarin alle gemeentelijke regels die betrekking hebben op de fysieke leefomgeving zijn opgenomen. In het omgevingsplan worden regels gesteld over activiteiten die gevolgen hebben of kunnen hebben voor de fysieke leefomgeving, zoals de kapregels voor bomen. In de loop van de jaren, zullen steeds meer regels van de APV die betrekking hebben op de fysieke leefomgeving overgeheveld worden. De kapregels die nu in de APV staan, komen te vervallen. De besluitvorming hiervan loopt nu. Naar verwachting zal u aan het einde van dit jaar hierover worden geïnformeerd. Bij het omgevingsplan zal ook een overzicht (transponeringstabel) worden gemaakt van de huidige APV regels en de nieuwe omgevingsplan regels. We nemen de huidige kapregels (inclusief herplantplicht) over. Op een aantal punten worden de regels (beleidsarm) ook al verduidelijkt om de uitvoering te verbeteren, naar aanleiding van onder andere de evaluatie herplantplicht:

- definitie houtopstand
- bebouwingscontour houtopstanden/buitengebied
- ‘boomwaarde’ wordt als oogmerk toegevoegd, zodat het onderdeel is van een weigeringsgrond in de vergunningverlening.

Daarnaast voegen we nu al drie nieuwe regels toe aan het Omgevingsplan die uit de evaluatie bomenbeleid komen:

- Uitzondering herplantplicht bosplantsoenen, de Botanische Tuin en ‘tijdelijke natuur’
- Toevoegen gereedmeldingsplicht voor herplant
- Toevoegen hoofdbomenstructuur als weigeringsgrond

De andere bovenstaande verbeterpunten uit de evaluatie bomenbeleid werken we uit in een strategie voor meer groen zodat het integraal uitvoerbaar, haalbaar en handhaafbaar is. Met een goede strategie kunnen we zorgen dat elke boom in onze stad zijn taak optimaal kan vervullen en dat we meer bomen gaan planten. We streven ernaar u in het eerste kwartaal van 2022 hierover verder te informeren. Eventuele aanpassingen in de kapregels die volgen uit de uitwerking van de strategie worden meegenomen in een volgende wijziging van het omgevingsplan. De verwachting is dat de procedure hiervan in het tweede kwartaal van 2022 start en vermoedelijk eind 2022 ter vaststelling wordt aangeboden.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,